

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
« МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

З дисципліни «Основи підприємницької діяльності»

на тему: « Договірні взаємовідносини у підприємницькій діяльності»

Студента Бондаренка
Мирослава Андрійовича
Курсу III
групи: ТУбц-8-23-Б1М (4,6зdc)
напрям Менеджмент
спеціалізація -
Керівник: Шовкова Галина
Василівна, викладач
Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ-2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5
1.1. Сутність, принципи, функції підприємницької діяльності	5
1.2. Нормативно-правове забезпечення здійснення підприємницької діяльності	10
РОЗДІЛ 2 ДОГОВІР ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОВІДНОСИН У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	14
2.1. Сутність та види підприємницьких договорів	14
2.2. Стадії договірної роботи	18
2.3. Структура підприємницького договору	21
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	27
3.1. Проблеми формування договірних відносин у процесі укладання підприємницьких договорів	27
3.2. Резерви покращення договірних відносин у підприємництві	28
ВИСНОВОК	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання відбувається лише в умовах ринкової економіки, яка забезпечує свободу підприємництва.

Ефективність підприємницької діяльності створює суб'єкту господарювання можливість зміцнення його конкурентоспроможності.

Ефективність підприємницької діяльності характеризує її результативність, показує ціну отриманого прибутку.

Формування ефективності підприємницької діяльності ґрунтується на розрахунку ефективності як відношення результату до витрат та спирається на три основні чинники: удосконаленні управління, технічному розвитку та оптимізації виробничих процесів.

Підприємець зацікавлений у підвищенні ефективності своєї господарської діяльності, тому наймає на роботу управлінців, які досліджуватимуть внутрішнє та зовнішнє середовище організації і прийматимуть управлінські рішення, які спрямовані на покращення використання фінансових, трудових, матеріальних, технологічних, інформаційних ресурсів для зміцнення фінансового стану підприємства, який дасть змогу забезпечити розвиток підприємницької діяльності.

Для захисту інтересів суб'єктів господарювання, які вступають в контакти в процесі здійснення підприємницької діяльності формуються договірні взаємовідносини між ними.

Проблеми дослідження ефективності формування договірних відносин у сфері підприємницької діяльності були завжди у полі зору науковців.

Серед вітчизняних дослідників, вивченням ефективності формування стосунків у підприємництві займалися такі науковці як В. І Виноградський, Л.

Балабанова, М. Виноградський, О. Гіряк, О. Кузьмін, О. Мельник, О. Сердюк, П. Сладкевич, Ф. Хміль Г. Щокін тощо

Досягнення поставленої мети відбувалося за допомогою послідовного вирішення наступних завдань:

- розглянути сутність підприємництва, його принципи та функції;
- дослідити нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності;
- визначити сутність та види підприємницьких договорів;
- дослідити стадії укладання підприємницьких договорів;
- проаналізувати структуру підприємницьких договорів.

Об'єкт дослідження – процеси формування договірних відносин у підприємницькій діяльності.

Предмет дослідження – теоретичні положення, науково-методичні підходи та формування договірних відносин у підприємстві.

Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Сутність, принципи, функції підприємницької діяльності

У ринковій економіці підприємницька діяльність є важливим чинником розвитку суспільства, оскільки дає громадянину свободу вибору, можливість проявляти ініціативу, бути активним членом суспільства.

Чинниками, що впливають на підприємницьку діяльність, є: зовнішні: економічний та політичний стан країни, рівень розвитку ринкової інфраструктури, державної підтримки, правове забезпечення, а також внутрішні чинники, такі як статутний капітал, предмет діяльності, права та обов'язки, порядок розподілу прибутку, органи управління та порядок ліквідації.

Конституція України закріплює право кожного громадянина на підприємницьку діяльність, яка не заборонена чинним законодавством [5].

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Підприємництво представляє собою економічні зв'язки, які виникають між підприємцем та:

- державою: стосовно сплати податків, нормативних основ здійснення підприємництва;
- найманими працівниками: стосовно умов та безпеки їхньої праці, отриманої винагороди;

- споживачами: стосовно пропонування на ринок конкурентоспроможних та безпечних товарів.

Підприємництво в Україні можуть здійснювати: фізичні особи - підприємці; юридичні особи, створені відповідно до законодавства України.

Основною метою здійснення підприємницької діяльності є отримання прибутку, який формує основу для розвитку господарської діяльності, зростання конкурентоспроможності.

Щоб розвивати навички проведення підприємницької діяльності, свою творчу ініціативу, підприємцю необхідно займатися підприємницькою діяльністю регулярно.

Кожен підприємець зацікавлений у зменшенні ризиків своєї господарської діяльності, тому що стартовим капіталом для її здійснення є власний капітал підприємця, а для подальшого розвитку можуть бути залучені кошти у вигляді інвестицій чи кредитів банку.

Об'єктом підприємницької діяльності є будь-яка діяльність, яка дає можливість отримання економічної чи соціальної вигоди для підприємця.

Діяльність, яка може принести вигоду підприємцю у вигляді прибутку може бути: виробнича, торговельна, комерційна, фінансова, посередницька, страхова та інші види діяльності.

Здійснення підприємницької діяльності має відповідати загальним принципам господарювання в Україні та здійснюватися за спеціальними принципами підприємництва.

До загальних принципів господарювання, які є принципами підприємництва можемо віднести:

- 1) вільне обрання виду діяльності, залучення до підприємницької діяльності майна і коштів юридичних осіб і громадян;
- 2) право самостійно будувати стратегію та програму діяльності;
- 3) свобода вибору постачальників і споживачів виготовленої продукції;

- 4) встановлення цін адекватних законодавству;
- 5) право вільно наймати працівників;
- 6) користуватися матеріально-технічними, фінансовими, трудовими, природними та іншими ресурсами, застосування дозволено чинним законодавством;
- 7) самостійний розподіл прибутку, що залишається після внесення платежів, встановлених законодавством;
- 8) незалежна реалізація підприємцем (юридичною особою) зовнішньоекономічної діяльності [1].

Підприємницька діяльність – це процес виконання підприємцем функцій: творчої, організаційної, ресурсної (рис. 1.1) [2].

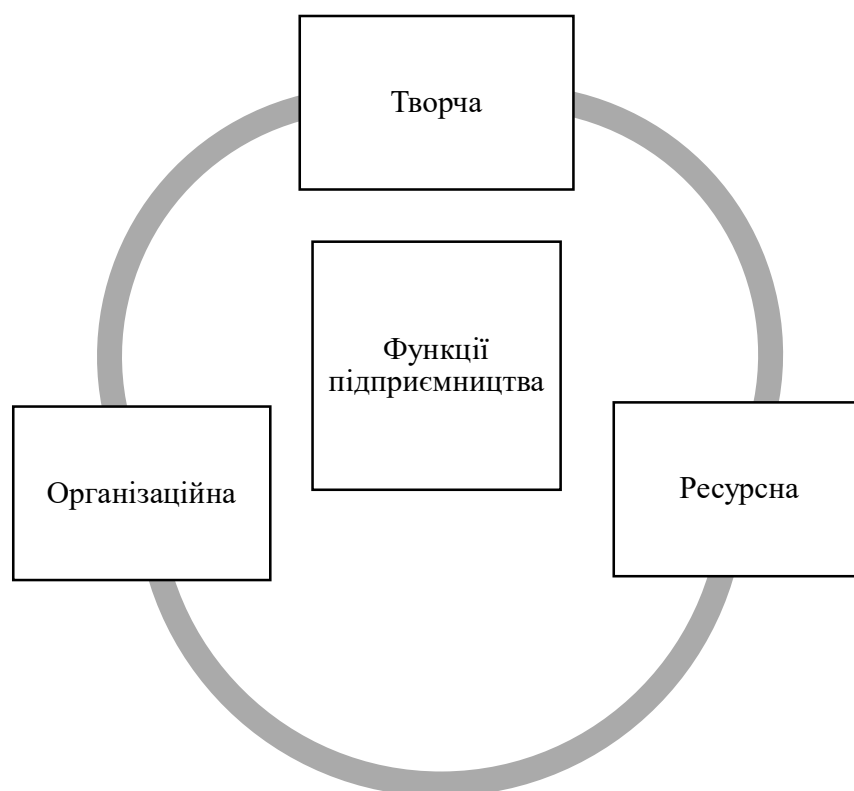

Рис. 1.1. Основні функції підприємництва

Творча функція – проявляється у підприємницькій діяльності першою та супроводжує її завжди, тому що без новаторського підходу до здійснення господарської діяльності, її успіх не може бути забезпеченим. Ця функція проявляється у діях щодо генерування ідей, готовність до ризиків.

Організаційна функція – це дії, які спрямовані на започаткування власної справи, визначення стратегій, цілей, маркетингові дослідження ринку, пошук ресурсів тощо.

Ресурсна функція підприємця спрямована на формування ефективної ресурсної бази:

- формування фінансових ресурсів у середині підприємства за рахунок отриманого прибутку; пошук зовнішніх джерел фінансування підприємницької діяльності за рахунок коштів інвесторів, довгострокових та короткострокових кредитів банку.
- створення запасів на підприємстві, які будуть складатися із якісних та сучасних матеріалів, сировини, що дасть можливість виробляти якісну продукцію, яка буде користуватися попитом у споживачів.
- набір та підбір працівників з високим рівнем професіоналізму.
- використання сучасних технологій та обладнання, які впливатимуть на виробництво конкурентоспроможної продукції.
- формування якісних інформаційних ресурсів, які створюватимуть умови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

При здійсненні підприємницької діяльності необхідно враховувати вплив чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на її перебіг.

До чинників внутрішнього середовища, які перебувають під впливом підприємця можемо віднести;

1. Місію, цілі, завдання підприємця на ринку.
2. Стратегії підприємницької діяльності; загальні, ділові, функціональні, оперативні, конкурентні тощо.

3. Ресурсне забезпечення здійснення підприємницької діяльності: трудові, фінансові, матеріальні, технологічні, інформаційні ресурси.
4. Організаційну структура управління підприємництвом.

Зовнішні чинники, які впливають на підприємницьку діяльність мають складну структуру (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Чинники зовнішнього середовища, що впливають на здійснення підприємницької діяльності

До чинників мікросередовища, які впливають на підприємницьку діяльність варто віднести:

- споживачів;
- посередників;
- постачальників;
- конкурентів;
- контактні аудиторії.

Макросередовище підприємництва формують чинники, вплив яких носить об'єктивний характер:

- політико-правові;
- економічні;
- демографічні;
- національно-культурні;
- технологічні.

Всі ці чинники необхідно досліджувати та враховувати їх вплив на підприємництво при прийнятті управлінських рішень.

Таким чином, з проведеного дослідження можемо зробити висновок, що підприємництво є важливим видом економічної діяльності у ринковій економіці.

Підприємництво не може існувати та розвиватися без отримання прибутку, який є головною метою кожного підприємця.

Проведення підприємницької діяльності можливе лише тоді, коли підприємець має економічну свободу щодо вибору виду діяльності, можливостями вільно розпоряджатися своїми ресурсами та кінцевим результатом господарської діяльності до якого прагне кожен підприємець – це отримання прибутку.

1.2. Нормативно- правове забезпечення здійснення підприємницької діяльності

Держава здійснює регулювання підприємницької діяльності, використовуючи такі методи:

1. Політичні – передбачають юридичне оформлення норм поведінки суб'єкта підприємницької діяльності, його статусу, організаційні форми, принципи функціонування та ознаки діяльності.

2. Адміністративні – реалізуються шляхом прямого впливу органів державної та місцевої влади на суб'єктів господарювання через визначення їх прав, обов'язків та відповідальності.
3. Економічні – створюють умови, які спонукають суб'єктів підприємництва діяти згідно відповідного економічного напрямку із збереженням права на вибір своєї поведінки.
4. Мотиваційні – передбачають формування державного регуляторного впливу духовних цінностей, моральних позицій, психологічних настанов для популяризації суспільної думки, де метою є реалізація підприємницької діяльності.
5. Технічні – зацікавлення підприємців вкладати кошти у новітні технології.
6. Інформаційні – сприяють підвищенню рівня інформованості суб'єктів підприємництва із залученням інформаційно-комунікаційних технологій.

Для проведення підприємницької діяльності необхідна нормативно-правова основа, яку формують законодавчі, нормативні, методичні, інструктивні акти різного рівня.

Головним нормативно-правовим актом, який закріплює право громадянина займатися підприємницькою діяльністю є Конституція України.

У статті 42 Конституція України гарантує громадянам право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Вона також передбачає обмеження підприємницької діяльності для депутатів та посадових осіб органів державної влади і місцевого самоврядування, а також захист конкуренції з боку держави. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності [5].

Більш детальні положення щодо здійснення підприємницької діяльності були закладені у Господарському кодексі, який втратив чинність з 28 серпня 2025 року.

На сучасному етапі діє Закон України від 19.06. 2025 року № 4196 – IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [10].

В цьому нормативному акті дається визначення господарської діяльності, її мети, суб'єктів господарювання, суб'єктів малого, мікро підприємництва, великого підприємництва, сутності підприємства, статусу юридичної особи, процедури створення та припинення діяльності суб'єкта господарювання [10].

Загальні положення щодо осіб, які можуть займатися підприємницькою діяльністю, містяться у Цивільному кодексі України [13].

Стаття 3 Цивільного кодексу України надає право на підприємницьку діяльність фізичним особам з повною цивільною дієздатністю, але вимагає державної реєстрації та передбачає відповідальність усім своїм майном [13].

У статті 80 Цивільного кодексу України, дається розуміння сутності юридичної особи, як організації, створеної і зареєстрованої в установленому законом порядку. Вона наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді [13].

Відповідно до статті 83 Цивільного кодексу України юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом. Товариством вважається організація, створена шляхом об'єднання учасників, які мають право участі у цьому товаристві [13].

Цивільний кодекс України дає розуміння підприємницьких і непідприємницьких утворень. Цей нормативний акт визначає, що метою підприємницьких утворень є отримання прибутку. Цивільний кодекс України дає трактування різним видам господарських товариств: повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство. У Цивільному кодексі України дається визначення об'єднання підприємств [13].

У главі 5 Цивільного кодексу України визначаються особливості правового статусу фізичної особи як суб'єкта господарської діяльності.

Таким чином, Цивільний кодекс України регулює процес підприємницької діяльності через встановлення правосуб'єктності фізичних осіб, їхню цивільну дієздатність та відповідальність, а також через право на здійснення такої діяльності, якщо вона не заборонена законом.

Оскільки діяльність підприємців передбачає нарахування та сплату податків, то ця сторона підприємницької діяльності регулюється Податковим кодексом України [8].

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів. Цей законодавчий акт визначає перелік податків та зборів, що справляються в Україні, порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [8].

Згідно Податкового кодексу до загальнодержавних податків належать: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито.

Податковий кодекс визначає основні положення спрощеної системи оподаткування, яка створює можливості для ефективного розвитку підприємницької діяльності.

Таким чином, з дослідження основних законодавчих актів, які регулюють здійснення підприємницької діяльності бачимо, що всі сторони цієї діяльності урегульовані законодавством.

РОЗДІЛ 2

ДОГОВІРНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Сутність та види підприємницьких договорів

Організація підприємницької діяльності базується на відносинах, які виникають між різними підприємницькими структурами задля здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутку.

Формування ділових відносин між підприємцями регулюються укладеними договорами.

Господарські договори укладаються за правилами, установленими Цивільним кодексом, іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів.

Господарський договір – це юридична домовленість між суб'єктами господарювання, які можуть бути підприємствами чи підприємцями.

Господарський договір необхідний суб'єктам господарювання для зміни чи припинення їхніх прав та обов'язків у сфері господарської діяльності.

Господарський договір є основним інструментом регулювання економічних відносин і має бути укладений у письмовій формі.

Таким чином, господарський договір – це домовленість двох або більше сторін, за якою у них виникають взаємні права та обов'язки. Стороною в договорі може бути будь-яка особа.

Визначення змісту господарського договору здійснюється на основі [3]:

- вільного волевиявлення: сторони мають право погоджувати на свій розсуд будь-які умови договору, що не суперечать законодавству;

- примірного договору: рекомендується використовувати при укладанні угод, коли сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, або доповнювати його зміст;
- типового договору, який затверджений Кабінетом Міністрів України, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови;
- договору приєднання, коли одна сторона пропонує умови договору, а інша сторона приєднується до цих умов.

У практиці підприємницької діяльності застосовують два типи договорів: установчі та підприємницькі.

Установчий договір – є засновницьким договором, який складається у письмовій формі та закріплює волевиявлення сторін, які можуть бути фізичними чи юридичними особами щодо створення нового підприємства.

Підприємницький договір – це письмовий документ, що узгоджує позицію сторін відносно проведення підприємницької діяльності [3].

Підприємницькі договори бувають різних видів:

1. За змістом та характером господарських відносин:
 - майнові договори: містять переважно майнові елементи, як-от договори купівлі-продажу, оренди, поставки.
 - організаційні договори: спрямовані на організацію господарської діяльності, можуть містити майнові елементи, але їх головна функція – регулювання співпраці між суб'єктами.
2. За особливостями регулювання:
 - попередні договори: закріплюють намір укласти основний договір у майбутньому та умови підготовчих дій.
 - основні договори: безпосередньо узгоджують права та обов'язки сторін.
 - генеральні договори: укладаються на весь період діяльності і визначають загальні умови співпраці.

- поточні (разові) договори: укладаються на короткі проміжки часу на підставі генерального договору.

3. За спрямованістю на результат співпраці:

- договори, спрямовані на передачу майна у власність: купівля-продаж, поставка;
- договори, спрямовані на передачу майна у користування: оренда, лізинг;
- договори, спрямовані на виконання робіт: будівельний підряд;
- договори, спрямовані на надання послуг: транспортування, складування, логістичні послуги, агентські договори.

4. За розподілом прав та обов'язків:

- односторонні договори: обов'язки покладаються лише на одну зі сторін (договір позики);
- двосторонні (взаємні) договори: кожна із сторін має права та обов'язки (договори купівлі-продажу, оренди, підряду).

5. За оплатністю:

- оплатні передбачають надання товару чи послуги за певну винагороду: договір купівлі – продажу;
- безоплатні, коли одна сторона щось надає іншій без вимоги компенсування: договір дарування.

6. За терміном дії:

- короткострокові – термін дії до одного року;
- довгострокові – термін дії більше одного року.

7. За взаємовідношенням сторін:

- вертикальні;
- горизонтальні.

Таким чином, дослідження показують, що господарські договори є різних видів, завдяки яким формуються відносини у процесі виробництва, реалізації

продукції чи надання різних послуг. Господарські договори охоплюють усі сфери господарювання.

На нашу думку, в ринкових умовах господарювання, договір є визначальною формою узгодження партнерських стосунків між суб'єктами підприємницької діяльності.

Господарські договори можуть мати різну форму укладання (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Форми укладання господарських договорів

Усна форма господарського договору може застосовуватися у тому випадку, коли закон не вимагає укладання договору у письмовій формі.

Письмова форма обов'язковою для суб'єктів підприємницької діяльності, щоб уникнути випадків неможливості доведення укладення договору між сторонами, які вступають у суперечку.

Нотаріальна форма укладання договорів використовується у окремих, передбачених законом випадках: іпотека.

Електронна форма – сучасна форма укладання договорів через спеціалізовані сервери, з використанням електронних підписів та печаток.

Таким чином, дослідження показали, що господарські договори є важливими у практиці підприємництва та бувають різних видів та форм.

2.2 Стадії договірної роботи

Для розуміння порядку укладання господарських договорів важливо дослідити сутність договірної роботи.

Договірна робота – це діяльність управлінців підприємства, яка спрямована на формування і правове закріплення договірних відносин та організації виконання умов договору.

Договірна робота в практиці підприємницької діяльності складається із певних частин – стадій (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Стадії договірного процесу у підприємницькій діяльності.

Підготовка до укладення договорів – це етап на якому здійснюється пошук контрагентів, їх перевірка через різні сайти, чи на основі раніше зібраної інформації.

Деякі документи можна попросити контрагента надіслати для ознайомлення: виписка з Єдиного державного реєстру підприємств, організацій України, довідку про реєстрацію платником податків тощо.

Необхідно здійснити перевірку повноваження осіб, які будуть підписувати господарський договір, наявність судових справ та рішень щодо контрагентів.

На сучасному етапі можуть використовуватися рейтингові логістичні підходи до вибору постачальника.

Цей метод відбору передбачає:

- визначення критеріїв для відбору постачальників: ціна, якість товару, умови поставки, знижки, імідж підприємства;
- для кожного критерія визначається бальна оцінка;
- визначається бал для кожного критерія постачальників;
- підсумовуються бали по постачальниках за критеріями оцінки.

Відповідно до цього підходу, кращим буде той постачальник, який набере найбільшу кількість балів.

На першому етапі договірної роботи відбувається:

- визначення потреб кожної із сторін та повідомлення про їхні очікування;
- проведення попередніх переговорів;
- узгодження основних умов майбутнього договору: предмет, ціна, терміни поставки.

Сторони на цьому етапі надсилають одна одній пропозицію – оферту. На яку сторона очікує підтвердження – акцепту (згоди).

Таким чином, підготовчий етап укладання договору включає переговори, збір інформації та узгодження умов, що передують остаточному підписанню. На цьому етапі сторони визначають свої цілі, вивчають пропозиції одна одної та формулюють проект договору.

2. Проведення переговорів між контрагентами. Процес переговорів – це весь процес погодження тексту договору до моменту, коли сторони прийдуть до певної компромісної версії.

Господарський договір вважається укладеним, якщо між сторонами в досягнуто згоди щодо його істотних умов: предмету договору, ціни, кількості, термінів виконання.

Проект договору може бути запропонований будь-якою із сторін. Проект договору надається другій стороні у двох примірниках.

Сторона, яка отримала від іншої сторони проект договору, знайомиться із його пунктами, підписує у разі згоди, або складає протокол розбіжностей щодо умов договору та передає його іншій стороні для ознайомлення.

Сторона, яка отримала протокол розбіжностей, знайомиться з ним, якщо вважає за потрібне, то вносить зміни в проект договору та надсилає іншій стороні з підписами.

Якщо сторони не досягли домовленостей щодо умов договору, то такий договір вважається неукладеним.

3. Оформлення договірних відносин. Договір вважається укладеним з моменту досягнення його сторонами згоди з усіх істотних умов у встановленій законодавством формі.

Правила підписання договорів:

1. При підписанні договору, сторони ставлять підписи на кожній сторінці договору.
2. Наприкінці договору, вказуються реквізити, підпис, печатка.
3. Зі змістом договору мають бути ознайомлені всі підрозділи підприємства, які приймають участь у його реалізації.

Визначаються процедури контролю за виконанням умов договору.

2.3 Структура підприємницького договору

Підприємницький договір має свою визначену структуру.

Будь-який договір починається із преамбули, яка представляє собою вступу до договору, основної й заключної частин [5].

У преамбулі зазначається назва договору: договір купівлі-продажу, договір поставки, договір надання транспортних послуг, договір будівельного підряду тощо. Крім цього у преамбулі вказується місце укладання договору та дата укладання договору.

У преамбулі надається інформація про назви сторін, та підстави на основі, яких сторони діють в процесі підписання договору – це Статут, Положення, Виписка з ЄДРПОУ, довіреність тощо.

Основна частина є місткою частиною підприємницького договору та включає:

1. Предмет договору: найменування (номенклатура, асортимент) та кількість продукції (робіт, послуг), а також вимоги до її якості;
2. Ціна товару; знижка чи надбавка;
3. Базові умови поставки;
4. Форма оплати;
5. Термін поставки;
6. Маркування, пакування і тара;
7. Здавання-приймання товару;
8. Строк дії договору;
9. Відповідальність сторін;
10. Застереження за договором (санкції).
11. Форс-мажорні обставини.

Заключна частина договору:

1. Дія договору.
2. Прикінцеві положення.
3. Юридичні адреси сторін, підписи сторін.

Проведемо аналіз структури підприємницького договору (додаток А).

Аналіз договору показує, що це підприємницький договір, який надає вигоду одній із сторін у вигляді орендної плати.

Договір складається із трьох частин: преамбула, основна частина, заключна частина.

Інформація основної частини підприємницького договору наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Зміст преамбули підприємницького договору

Умова договору	Зміст умови
Вид договору	Договір оренди обладнання
Номер договору	№ 01/01/25
Місце укладання договору	Місто Біла Церква
Дата укладання договору	01 січня 2025 року
Сторони укладання договору:	
Орендодавець	Прокопенко Микола Петрович
Орендар	Арабаджи Ірина Олександрівна
Підстава на основі якої діє сторона договору	
Орендодавець	Виписка з ЄДРПОУ
Орендар	Виписка з ЄДРПОУ

Підставою на основі якої може діяти сторона при укладанні підприємницького договору є Статут підприємства, Положення про підрозділ тощо. Преамбула дає загальну інформацію про договір.

Основна частина договору оренди обладнання включає такі елементи:

1. Предмет договору представлений тим, що Орендодавець зобов'язується передати Орендареві, а Орендар зобов'язується прийняти в строкове платне

користування обладнання, перелік та опис якого визначений у Додатку №1 до даного договору та зобов'язується сплачувати Орендодавцеві оренду плати.

Технічний стан та інші характеристики Об'єкту оренди на момент передачі зафіксовані в Акті приймання-передачі. Об'єкт оренди повинен бути придатним до використання за цільовим призначенням.

Зазначається, що об'єкт оренди належить Орендодавцю на праві власності, не перебуває в заставі, передача Обладнання в оренду не порушує права третіх осіб.

Право власності на обладнання за договором оренди залишається у Орендодавця, амортизаційні відрахування здійснює Орендодавець.

2. Мета оренди – використання обладнання у господарській діяльності, а саме: виготовлення газоблоків.

3. Порядок передання майна в оренду: визначає терміни передачі – 10 календарних днів. Обладнання передається на основі Акта приймання-передачі, який після підписання сторонами є доказом фактичної передачі обладнання та з цієї дати рахується термін передачі обладнання та нарахування орендної плати.

4. Строк оренди- визначає термін на який здається обладнання в оренду. Він складає 4 роки – 48 місяців та визначається з дати підписання Акта приймання-передачі обладнання.

5. Орендна плата та розрахунки за договором: визначається орендна плата за місяць, яка становить по даному договору оренди 15 000 грн, зазначається, що індексація орендної плати не нараховується. Визначається, що орендна плата сплачується у безготівковій формі на протязі 10 днів з моменту закінчення календарного місяця в якому використовувалося обладнання. Акт наданих послуг надається Орендодавцем Орендарю у термін 5 календарних днів з моменту закінчення звітного місяця. Орендар протягом 5 календарних днів з моменту отримання Акту виконаних послуг підписує його або надає мотивовану відмову від підписання.

6. Права та обов'язки орендодавця:

Права та обов'язки орендаря: має право контролювати стан обладнання, яке надане в оренду та його цільове використання; має право вимагати від орендаря добросовісного використання обладнання у відповідності із його призначенням;

Обов'язки Орендодавця: передати обладнання орендарю у визначені терміни та у справному стані та придатним до цільового використання. Якщо на об'єкт оренди накладаються обтяження, то необхідно повідомити орендаря письмово протягом п'яти днів з дня виникнення такого обтяження.

7. Права та обов'язки орендаря:

Права: проводити поліпшення та зміну Об'єкту оренди - обладнання за письмовою згодою Орендодавця.

Обов'язки Орендаря: користуватися обладнанням лише за цільовим призначенням. Своєчасно і в повному обсязі сплачувати орендну плату. Дотримуватися належного режиму експлуатації та зберігання Обладнання, що орендується, у відповідності до технічної документації. Утримувати Обладнання, що орендується, у повній справності.

8. Порядок повернення майна орендодавцю: після закінчення терміну оренди Орендар зобов'язаний протягом 5 днів повернути Обладнання, що орендується. Об'єкт оренди, повинен бути переданий Орендодавцю у технічно справному стані. Обладнання, що орендується, може бути викуплене Орендарем в порядку та на умовах, передбачених домовленістю Сторін, що оформлюється окремим договором.

9. Відповідальність сторін за порушення договору: за невиконання або неналежне виконання зобов'язань сторони несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України. Сторона не несе відповідальності за порушення Договору, якщо воно сталося не з її вини. Сторона вважається не винуватою, якщо доведе, що вжила усіх заходів щодо збереження об'єкта договору.

10. Форс-мажорні обставини: сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання зобов'язань за цим Договором, якщо вказане невиконання є наслідком обставин непереборної сили, які перебували поза волею і контролем сторін (пожежа, стихійне лихо, війни, військові операції будь-якого характеру, страйки, а також державних органів, що перешкоджають виконанню умов цього Договору). Сторона, для якої наступили форс-мажорні обставини, зобов'язана протягом 24 годин з моменту їх виникнення повідомити іншу сторону про такі факти та вказати орієнтований термін дії таких форс-мажорних обставин. Належним доказом наявності форс-мажорних обставин є сертифікат Торгово-промислової палати України за місцем виникнення таких обставин.

Заключна частина договору оренди обладнання включає:

1. Дія договору: зазначається, що Договір вважається укладеним та набирає чинності з моменту його підписання Сторонами. Строк цього Договору закінчується 31 грудня 2028 року. Закінчення строку цього Договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії цього Договору. Якщо інше прямо не передбачено цим Договором або чинним законодавством України, зміни у цей Договір можуть бути внесені тільки за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору. Зміни у цей Договір набирають чинності з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до цього Договору, якщо інше

не встановлено у самій додатковій угоді, цьому Договорі або у чинному законодавстві України.

Цей Договір може бути розірваний за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору. Договір вважається розірваним з моменту підписання додаткової угоди.

Кожна із сторін має право достроково розірвати цей Договір, письмово попередивши про це іншу сторону не пізніше ніж за 20 днів до розірвання.

Письмове повідомлення про намір розірвання договору має бути направлене на поштову адресу іншої сторони поштою рекомендованим листом з описом вкладення та повідомленням про вручення.

Договір вважається розірваним не раніше наступного дня після спливу 20-денного терміну з моменту повідомлення іншої Сторони.

2. Прикінцеві положення: на момент укладення цього Договору Орендодавець є платником єдиного податку, 3 група. Після підписання цього Договору всі попередні переговори за ним, листування, попередні договори, протоколи про наміри та будь-які інші усні або письмові домовленості Сторін з питань, що так чи інакше стосуються цього Договору, втрачають юридичну силу. Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними у цьому Договорі реквізитів та зобов'язуються своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несуть ризик настання пов'язаних із цим несприятливих наслідків. Договір складений при повному розумінні Сторонами його умов та термінології українською мовою у 2 (двох) автентичних примірниках, які мають однакову юридичну силу.

3. Місцезнаходження та реквізити сторін.

Отже, ми провели дослідження структури Договору оренди обладнання та можемо зробити висновок, що його структурні елементи відповідають вимогам.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Проблеми формування договірних відносин у процесі укладання підприємницьких договорів

Договірні відносини у процесі укладання договорів, які стосуються підприємницької діяльності в Україні потребують вдосконалення, тому що пов'язані із такими проблемами:

1. Низький рівень професійної підготовки персоналу, що приводить до неправильного оформлення господарських договорів, що призводить до визнання їх недійсними.
2. Наслідком складності узгодження умов є односторонні відмови від виконання договорів, що впливає на виконання поставлених цілей підприємствами та втратою часу на організацію договірного процесу, який виявляється неефективним.
3. Невміння управляти ризиками в результаті недостатнього інформаційного забезпечення договірного процесу.
4. Недостатня визначеність прав та обов'язків сторін: Загальні або двозначні формулювання в контрактах залишають простір для різного тлумачення, що може призвести до розбіжностей щодо обсягу робіт, термінів або платежів та стати причиною спорів.
5. Невміння зі сторони персоналу підтримувати партнерські відносини у процесі виконання підприємницьких договорів.
6. Недотримання вимог законодавства: ігнорування імперативних норм українського законодавства (наприклад, щодо істотних умов, форми договору,

валютного контролю, податкових правил) може призвести до визнання договору недійсним (нікчемним).

7. Недосконале господарське законодавство, що призводить до неможливості вирішення господарських суперечок між учасниками договору.

8. Невиконання або істотне порушення сторонами умов підприємницького договору, наслідком чого є юридична відповідальність у вигляді принесених збитків чи сплаті штрафів, неустойок за договором.

9. Відсутність стандартизованих процесів та централізованого управління: багато підприємств не мають єдиного підходу до створення, погодження та зберігання контрактів.

10. Проблеми з виконанням та моніторингом: Неналежне виконання договірних зобов'язань однією зі сторін (наприклад, затримки поставок, невідповідність якості) є поширеною проблемою. Часто відсутній ефективний моніторинг дотримання умов після підписання.

3.2. Резерви покращення договірних відносин у підприємництві

Основними резервами для покращення взаємовідносин у процесі укладання договорів у підприємництві є:

1. Підвищення професійної підготовки персоналу шляхом навчання на спеціальних курсах, підвищення кваліфікації.

Навчання співробітників, відповідальних за договірну роботу, законодавству, практиці укладання угод та роботі з новими системами.

Забезпечення співробітників необхідними інструментами та знаннями для ефективної роботи.

2. Цифровізація і автоматизація процесів підготовки переговорів та підписання договорів: придбання програм для створення, узгодження зберігання

та аналізу договорів. Запровадження електронного документообігу та використання можливостей електронного підпису.

3. Стандартизація та уніфікація форм підприємницьких договорів та типових операцій, створення алгоритмів операцій підготовки та укладання договорів.

4. Оптимізація договірних процесів: аналіз виконання договорів з метою визначення проблем. Розробка інструкцій для всіх етапів процесу укладання та контролю за виконанням договорів.

5. Впровадження дієвих механізмів управління ризиками: аналіз договірних умов, розробка механізмів захисту інтересів підприємця.

6. Покращення якості партнерських стосунків, формування їх на основі поваги та довіри.

7. Зменшення витрат часу на підготовку договірного процесу завдяки автоматизації.

8. Введення уніфікації та стандартизації операцій договірного процесу, що зменшить помилки персоналу, який зайнятий у процесі укладання договорів.

9. Зміцнення правової захищеності: досконале знання законодавства, що регулює господарські відносини між учасниками договірного процесу.

ВИСНОВКИ

У нинішніх умовах ведення підприємницької діяльності особливо зростає роль договору як універсальної та найдоцільнішої форми опосередкування ринкових відносин.

Підприємницькі договори дають можливість захистити права сторін, які укладають цей договір.

Підприємницькі договори укладаються у письмовій формі.

В Україні сформована законодавча база, яка регулює як процес здійснення підприємницької діяльності так і процес укладання підприємницьких договорів.

У практиці підприємницької діяльності застосовують два типи договорів: установчі та підприємницькі.

Підприємницький договір – це письмовий документ, що узгоджує позицію сторін відносно проведення підприємницької діяльності. Підприємницькі договори бувають різних видів.

Процес укладання підприємницьких договорів складається з етапів: підготовчий, основний, заключний.

Підприємницький договір має свою структуру, якої повинні притримуватися всі сторони, які хочуть укласти підприємницький договір.

Договірний процес укладання підприємницьких угод має свої проблеми, які пов'язані із рівнем професійності персоналу, проблемами законодавчого регулювання, відсутністю чітких алгоритмів операцій, які формують процес укладання підприємницьких договорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутенко А.І. Економіка і планування бізнесу: навч. посіб. / В. Р. Кучеренко, А. І. Бутенко. – Одеса: Автограф, 2004. – 458 с.
2. Варналій З. С. Основи підприємництва: навч. посіб. – К.: Знання – Прес, 2002. – 239 с.
3. Виноградська А. М. Основи підприємництва: навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 544 с.
4. Доброва Н. В. Основи бізнесу: навч. посіб. / Н. В. Доброва, М. М. Осипова – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.
5. Конституція України. – К.: Центр навчальної літератури, 2023. – 64 с.
6. Мельников А. М. Основи організації бізнесу: навч. посіб. / А. М. Мельников, А. Коваленко, Н. Б. Пундяк. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 200 с.
7. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності: навч. посіб. / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К.: Академія, 2001. – 280 с.
8. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.
10. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 19.06. 2025 року № 4196 – IX [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n169>
11. Садиков М. А. Основи бізнесу та підприємництва: навч. посіб. – Х.: вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 150 с.

12. Смолин Г. В. Господарське право України: навч. посіб. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 552 с.
13. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. – Ст.356.

ДОДАТКИ